

SAYIN PROF.DR. TAYFUN AKGÜNER HOCAMIZA TAKDİM

“YAŞA YAŞA GÖR TEMAŞA!”

Oktay VEREL(*)

“Halkın bir bölümünü her zaman; bir halkı bir zaman aldataabilirsiniz; ama bütün bir halkı her zaman aldatamazsınız.”

Abraham Lincoln

Değerli hocam, dava birliği yolunda Atatürkçü çizgiden hiç ödün vermeyerek birlikte aydınlığı aradığımız dost-kardeş Hocam Sayın Prof.Dr. Tayfun Akgüner Hocam; İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi için bir yazı yazmamı buyurdularında; doğrusu şaşırdım. Böylesi bilim ağırlıklı bir dergide, hele hele hukuk bilimi ile ilgili bir dergide benim yazı yazabilme cesaretini düşünmem bile olanaksızdı. Hukuk, aslında çok sevdiğim, ama eğitimini görmediğim, göremediğim bir daldı. Benim yetişme çağımda ailemin belli olanakları içinde okurken, hedefim bir an önce yaşama atılarak, eve destek olmaktı. Bir ara, herşeye karşın, Hukuk ya da Tıp okumayı da düşlemedim değil...Ama ikisi de, yazgımda diyelim, yokmuş...

Şimdi böyle saygın bir dergide, sayısız hukuk bilim adamlarının değerli yazıları içinde benim nasıl bir yerim olabilirdi ki? Kuşkusuz mesleğim gereği “genel kültür” dağarcığımda bir şeyler vardı. Hele hele sorumluluklar yüklendikten sonra, yazdığım yazıların beni sürüklediği serüvenleri de göz önünde bulundurarak Hukuk konusuna daha bir önem verdim. Önem vermek yeterli oldu mu? Neee gezerr! Hukuk, öğrenildikçe insanı kendine bağlayan, bilindikçe düşünceler yumağı içine sokan, sonu gelmez bir tartışma alanı.

(*) Sanat ve Tasarım Fakültesi Öğretim Görevlisi.

Sanırım bütün dünyada bu böyle de, bizde daha bir özveri, daha bir gayret isteyen konu.

1950-1960 yılları arasında çok basın davasına girdim. Ondan sonra da, savcılar ve yargıçlar beni çok sevdiklerinden (!) sık sık karşılaşmamızı yeğlediler. Bizde güzel bir deyim vardır: “Hamama giren terler!” derler; severim hamama girmeyi de terlemeyi de.. Bu nedenle bahsettiğim yıllar içinde tam 87 davaya girdim. Haklı haksız, bunun üzerinde durmayacağım. Geçmiş daha fazla deşmekte yarar görmüyorum. Ama unutmamanın da topluma yansıtmanın da ülkeme ve ulusuma ihanet gibi olduğu duygusunu taşıyorum. Bu nedenle, Sayın Hocam Akgüner’e, ağırlığı “söyleşi” tarzında olacak bu yazıyı yazma sözü verdim. Yaşanmışların ışığında ileride yaşanmamasını temin edebilir mi bu “anı”, “düşünce ve görüş” kırpıntıları, bilemem elbette. Ama madem ki yazacağım dedim, oturup yazmaya başladım. Haddimi aştığım yerler için, önce Sayın Akgüner’den sonra Türkiye’nin en geniş en yetenekli kadrosunu oluşturan İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nin pırıl pırıl aydınlıklarla dolu hocalarından özür dilerim...Burada Hukuk değil, bir gazeteci yazarın anılarından bir demet bulacaksınız. Hepsi o kadar.

1/ BİR ATATÜRK Kİ..

Herşeyimizi borçlu olduğumuz ışık insan Atatürk’ün basınla ilgili sözlerine ilk kez İstanbul Erkek Lisesi’nin birinci sınıfında, yani 9. sınıfta rastladım. Küçük öyküler yazmaya çalışıyordum. Biraz da şiire benzemez şiirler! Bu arada basın ilgimi çekiyordu elbet. Yayınları maddi gücüm yettiğince izliyordum. Kitapçı dükkanlarına girdiğimde ise, çıkmak nedir bilmiyordum. Ne diyordu Atatürk basınla ilgili; önce, Kamuoyu ile ilgili görüşleri neydi onu öğrenmeliydim. Öğrendiğim şu oldu: “Gerçek kamuoyu, dıştan kimsenin etkisi olmaksızın doğal olarak var olan düşünce ve duyguların, yine doğal olarak yarattığı bir havadır. Oysa, insan daima etki altında kalır. Yalnız yeter ki bu etki toplumu meydana getiren insanların gerçekten onları düşünen ve bütün varlığını onlara ayıranlar tarafından yaratılsın. Bu suret ile yaratılacak kamuoyu, bu ülkenin geleceğini temin edebilir. Yoksa herhangi esen bir hava ile değişebilecek bir kamuoyu içinde yaşarsak yarına güven olanağı yoktur. Herşeyin meydana gelmesine çalışırken bütün çalışmanın, bütün girişimlerin üstünde Türk Kamuoyunu gerçek kavrayış ve ihtiyaca alıştırmak, bu durumu ona doğal bir durum yapmak, şuradan buradan

gelecek günlük düşüncelere ve sahteci aşılamalara önem vermeyecek bir olgunluk yaratmaktadır.”

(Ocak 1931.SD.2)

Şimdi doğrudan basınla ilgili görüş ve düşüncelerine geçiyorum:

A) “Efendiler bir toplumun ortak ve genel duyguları, düşünceleri vardır. Toplumların değerleri, uygarlık dereceleri, istek ve eğilimleri, ancak bu genel duygu ve düşüncelerin meydana gelmesi ve belirme derecesiyle anlaşılır. Bir toplumu yöneten insanlar için, toplumun talihi üzerinde hüküm vermek durumunda bulunan dostlar ya da düşmanlar için ölçü, bu toplumun kamuoyundan anlaşılan yetenek ve değerlerdir. Öyle ise, uluslar, kamuoyunu dünyaya tanıtmak zorundadırlar. Bütün dünya kamuoyunu tanımak ise, hayat nedenlerinin düzenlenmesi için kuşkusuz gereklidir. Bu konudaki araçların birincisi ve en önemlisi basındır. Basın, ulusun genel sesidir. Bir ulusu aydınlatma ve ona doğru yolu göstermede bir ulusa muhtaç olduğu besini vermede özetle bir ulusun mutluluk amacı olan ortak yönde yürümesini sağlamada basın başlı başına bir güç, bir okul, bir kılavuzdur. Önem ve yüceliği uygarlık dünyasında açıklık kazanan basına hükümetimizin birinci derecede önem vermesi; bu konuda sarfedeceği çalışmayı ulusa yapmakla yükümlü olduğu hayırlı hizmetlerin baş tarafına koyması, yüce meclisin kesinlikle isteyeceği konulardır.”

(Mart 1922.SD.1)

Küçük bir notçuk düşmek istiyorum burada. Bir dünya lideri olan Mustafa Kemal, daha Cumhuriyeti ilan etmeden hemen her konudaki yerleşmiş genel düşüncelerini, hatta uygulama metodlarını kafasında iyice olgunlaştırmıştı. Bütün söylev ve demeçlerinde bunu açık açık görmek mümkündür. Ancak böylesi iyi niyet, böylesi bir uygar düşünce kendisinden sonra, özellikle de 1950, 1960 yıllarında geçerli olmuş mudur.? Hatta o yıllardan sonra, basın, bu tertemiz düşünceleri bünyesinde barındırarak yayın yapmış mıdır? Bugün tüm etkilerden ve çıkarılardan uzak, ulusal görev ve hizmeti meslek ilkerine uygun bir şekilde yerine getirebilmekte midir? Çok, ama çok tartışılması gereken konudur bu. İleri de bazı noktalara kendimce, yaşadıklarımın da ışığında açıklık getirmeye çalışacağım.

Tekrar Atatürk’e dönüyorum. Bu kez Kasım 1925 tarihindeki bir konuşmasına:

B) Basın özgürlüğünün sakıncalarını giderme yine basın özgürlüğü ile mümkün olduğuna dair bu büyük meclisin yol gösterici ve artırıcı alanında iyi karşılanan esaslar, eğer Cumhuriyetin ruhu olan erdemden yoksun kendini bilmezlere basının içinde haydutluk

fırsatını verirse, kandırma ve azdırmayı bilenlerin düşünce alanındaki uğursuz etkileri, tarlasında çalışan suçsuz yurttaşların kanlarını akıtmasına, yuvalarının dağılmasına neden olursa, en sonunda haydutluğun en kötüsüne başvuran bu gibi azdıricılar yasaların özel müsadelerinden yararlanma olanağı bulursa, Büyük Millet Meclisi'nin ve kahredici elinin işe karışması ve uyarması elbette yapılması gereken olur.

“Muhakkak ki Cumhuriyet Devrinin kendi anlayış ve erdemiyle donanmış basının yine ancak Cumhuriyetin kendisi yetiştirir. Bir taraftan geçmiş devirler yayınlarının ve ilgililerinin ıslahı imkansız olanları ulusun gözünde belirirken, diğer taraftan cumhuriyet basınının temiz ve verimli alanın genişleyip yücelmektedir. Büyük ve soylu ulusumuzun çalışma ve uygarlık yaşamını kolaylaştırıp gayrete getirecek işte bu yeni anlayıştaki basın olacaktır.”

Yakaladım mı Atatürk'ü bırakamam. Bir başka konuşmasından alıntı yapacağım burada. İşin en ilginç tarafı, giderek kişiliğini, ulusallık niteliğini, ulusa hizmet için erdemli olması gerekliliğini kaybeden bir kısım basının, ya da diğer kitle iletişim organlarının sahipleri de, yöneticileri de, düşünce üreticilerinin de, geçmişi hiç anımsamadıkları; ya da anımsadıkları halde, bile bile “gaflet ve dalalet içinde” olmayı yeğledikleri gerçeğidir. Bunun elbete nedenleri vardır. Belli platformlarda da mutlaka, gecikmeden tartışılması lazımdır. Bugün kişisel çıkarlar, ülke ve ulus çıkarlarının çok önünde, üstünde yer almaktadır. İçten ve dıştan “beslenen” bir takım küflü ve geçersiz fikirlerin arenası haline gelen medyanın belli bölümlerinin, yayınları üzerinde durmak, bana kalırsa sadece fikir işçilerinin değil, tüm bilim adamlarının, özellikle de hukukçularının ana görevidir.

Evet dönüyorum Atatürk'e; bu kez, daha sonra devrin basınında geniş yer alan bir söylevine..Yıl 1923..

C) “Ulusumuz; Kurtuluş Savaşında, ne şeyhülislamın din gereğidir, diye gericiliği çağıran fetvalarını ve ne de halife ve padişahın camilerden çalınan ayet ve hadislerle süslenmiş ve işlenmiş sancakları başlarında taşıyan hilafet ordularına ve ne de ulusal savaşa hiçbir şey elde etmedikten başka, büsbütün yok olma nedeni ve dağılıp bozulma olacağını bildirme ile ulusu bağımsızlık ve egemenliğinde hoşgörülü kılmaya zorlayan hükümet çevrelerinin gafil ve cahil çalışmalarına ve en sonunda, ne de uçaklarıyla halife padişahının bildirdiklerini savaşan ordumuzun saflarına atan ve halife adına hareket ettiği söylenen Yunan ordusunun kandırmalarına zerre kadar ilgi göstermedi ve gösteremez, göstermeyecektir. Özellikle bundan sonra, kesinlikle göstermeyecektir. Çünkü bu ulus, yüzyıllardan beri, bu gibi

gericilerin, bilgisizlerin, ikiyüzlerin, çıkarıcıların, serserilerin sözlerine inanmak saflığını gösterdiği içindir ki bugün çamurdan ve sazdan izbelerde oturmaya mahkum olmuş, çıplak ayaklarıyla ve çıplak vücutlarıyla çamurların, karların, yağmurların amansız şamarları altında yeniden aklını başına toplamak zorunda kalmıştır..”

Bütün bu görüşlerle haşır neşir olduğum yıllar, arzettiğim gibi lise birinci sınıftı.. O güzelim yıllarda değerini her zaman bildiğim hocalarımdan feyz alırken bir yandan da basın aleminin ünlüleriyle dirsek teması sağlamaya çalışıyordum.

Yıllar akıp geçti..

Kendimi “basın” aleminde buldum. İnançlı, kısıtlı da olsa, biraz genel kültürü olan bir fikir işçisiydim artık. İlk dersi aldığım kişilerden biri Falih Rıfkı Bey’di.. Öğüdü şu olmuştu: “Kişisel hırsın olmayacak bu meslekte..Benim de çıkarlarımı düşünmeyeceksin..Yani iş verenin ülken ve ulusun neyi yapmanı, nasıl yapmanı gerektiriyorsa onu gözünü budaktan esirgmeden uygulayacaksın. Basın, kişisel çıkarların hatta bir takım sermaye gruplarının elinde oyuncak olmamalıdır.. O zaman uşak olur.. Oysa basın efendidir. Sadece ulusunun hizmetkarıdır.. Birşey daha.. Öyle fazla çıplak kadın fotoğraflarına rağbet etme. Cinayet ve intihar haberlerini tek sütun olarak devam sayfalarına koy.. Cahil kişiler böyle haberlerin etkisi altında kalarak, aynı yolu tercih ederler.. Bunu da aklından çıkarma.. Doğru dürüst çalıştığın zaman bir tehlike var elbette.. Senden hoşlanmayan kişiler kolaylıkla ekmeğinle oynayabilirler!. Özellikle muhalefet yapıyorsa hükümetler çabuk defterini dürerler!. Açlığa da talim olmalısın!”

Bir başka dersi Hürriyet Gazetesinin çıkışında yaşadım. Merhum Sedat Simavi Bey, çok kısa, özlü, güncel konularda baş yazı yazardı. Bu baş yazıların boyu bir el uzunluğu kadardı. Küçücük.. Herşeyi orada söyler ve bitirirdi. Halkın nabzını iyi tuttuğundan, neyi nasıl yazacağı konusunda deneyimliydi. Onun görüşünde de Falih Rıfkı Atay üstadımızın temel bakışı egemendi ama, Hürriyet “Bulvar” tipi gazete olduğunda, sansasyona daha bir yer vermekten yana tavır koyuyordu. Ancak görenek ve geleneklere ve elbette ki Atatürk ilke ve inkılaplarına fevkalade sağdıktı.. Herhangi bir gerici hareket olduğu zaman, manşetle, baş yazı da bu hasredilirdi. Fazla çıplak kadın resimlerini öyle birinci ve son sayfada göremezdiniz.. Cinayet haberlerini, soygun haberlerini, fuhuşla ilgili haberleri, intiharları özendirecek şekilde kesinlikle yayınlamazdı. Ulusal bayramlarda özel ekler verir, birinci sayfa o günü posterini ile yayına hazırlanırdı.

Şimdi bütün bunlar mazi oldu.. Kadınlarımızın bilimde, sanatta, kültürde, yaşamda başarıları değil; vücut ölçüleri, kiminle yatıp kalktıkları, nasıl eş değiştirdikleri birinci plana çıktı!. Ciddi gibi görünen tüm basın yayın organları, radyolar, televizyonlar sadece bunlara prim vermeye başladılar.. Dikkat edilirse, anarşinin de, çeşitli alanlardaki çarpıklık ve yozlaşmaların da başlangıcında bu tür yayını yeğleyen kitle iletişim araçlarının çok büyük günahları olduğu görülür. Bir anarşisti kahraman yapan, bir katili şöhrete ulaştıran, bedenini satan bir kadını ünlü sanatçı haline getiren medya başlıca günah çukurudur.. Böylesi bir medyanın artık ulusallıktan, ulusal çıkarlardan bahsetmesini beklemek, ondan meslek ilkelerine uymasını ummak safdillik olmaz mı?

2/ MEDYAYA ÜÇ BAKIŞ

Wolton, Körfez Savaşı gazeteciliğinde, ilk savaşta, bir saptama yaparak şöyle demişti ki: “Hiçbir savaşta olaylara bu kadar çok medya bulaşmadı, kamuoyuda hiçbir zaman bu kadar bilgisiz kalmadı. Hiçbir zaman bu kadar çok gazeteci savaş alanında bulunmadı, bu kadar çok söylenti ve yanlış haber yayılmadı.. İlk başlarda herkes bunu haberciliğin zaferi sanmıştı, oysa bu olaylar insanların medyaya olan güvenini yok etti..”

Ender Helvacıoğlu 1994 Medya'ya şöyle bakıyordu Bilim ve Ütopya Dergisi'nde:

“ Hangi güç, nasıl, duygularımızı bile bu kadar çift standartlı biçimde yönlendirebiliyor; istediği zaman güldürüp, ağlatabiliyor? Bu bilgi bizim bilgimiz mi? Bu duygu bizim duygumuz mu? Yoksa dünyanın tepesine çökmüş, dolayısıyla her türlü iletişim olanağının tepesine çökmüş kapitalist azınlığın emrine mi kilitlendi beyinlerimiz?”

Neden mi böyle oldu? Yanıtını özetleyerek Prof.Dr. Salih Özbaran'dan almak istiyorum:

“ 1980 ve 1990 yıllarının yarattığı medya imparatorluğu sektöre bir konfor bahşetti. Bu konfor giderek çalışanlarına sendikal hakkı bile çok görürken, son yetmiş yılın tarihi, tüm yanlışlıkların nedeni sayanlara fazlaca söz hakkı tanıdı; ama halk yığınlarını, sağlığı, eğitimi, araçları, sivil toplum örgütlerini, özgürlükçü ve eşitlikçi demokrasiyi özellikle unuttu. ”

Medya dediğimiz, şimdilerde kimilerinin Medya Patronluğu sıfatını yakıştırdığı, gerçekte Teneke Medya İmparatorluğu üzerine Cumhuriyet Gazetesi'nin ikinci sayfasından kestiğim bir bakış açısını daha sunmak istiyorum bu vesile ile.. Gözden kaçmış olabilir çünkü, yalnız hata yapmışım, yazarın adını kesmeyi unutmuşum.. İleride bulabilirsem herhangi bir

yazımda bunu telafi ederim sanıyorum.. Elbette fikirleri üretenlerin önemi vardır, ama aslolan bu fikirlerin benimsenerek yayılması değil midir?

Buyurun o fikirlerden bir demet:

“ Bugün değin gerçekte hiçbir zaman gündelik yaşama ve onâ derinlik veren, sağlayan tarihe bu kadar karışmadı medya. Bu kadar cüretkar olmadı; alanın ilgi ve bilgilerine bu denli saygısız davranmadı. Herşeyi ben bilirim, ben yaparım, ben bozar ben düzeltirim, kral benim demekten kaçınmadı.. Tarih bağılılığı altında bilimsel yollarla geçmişî keşfetmek, bu keşifleri kamuoyuna iletmek, uzmanlarla birlikte yakın tarihçiliğin işidir. Gazeteci, medya mensubu tarihe tanıklık edecek belgeleri tarafsız bir şekilde kamuoyuna sunar ve görevi burada biter. Medya mensubu tarih yazarı değildir. Yargısız infaz yapamadığı gibi, yargılarını ve düşüncelerini kamuoyuna kabul ettirmek gibi bir görevi de yoktur. O bir yansımadır. Toplum olaylarının bir yansıtıcısı..

Peki medya ne yaptı? Örneğin sesinin yanıklığından yararlandığı bir garibi sahneye çıkardı, kültür elçisi yaptı; futbolun başını çektiği sözüm ona spor eylemlerinin bağırğan spikerleriyle gençliği sokağa döktü; yenilgilerimiz Türk düşmanlığı olarak açıklarken tarih dersi verdi. Eski solculuklarının pişmanlıklarıyla kaleme sarılanların, cumhuriyet döneminin ilk yıllarından nefret ettiriciliği görev sayan “malumatfuruş”luklarını ödüllendirdi.

“ Demokrasiyi kullanarak ama başka görüş ve düşüncelere kesinlikle kapalı kalacaklarını kesinlikle duyumsatan gericilere, eşitlik ilkesinin çok ötesinde yer gösterdi tribünlerde. İki kişilik tartışmaların bir yanını- sanki Türkiye'nin yüzde ellisi şeriatın yanaymış gibi- “ Yeni Ortaçağ Düzeni”nin taraftarına ayırdı. Franco ve salazar'ın “MÇ-F”sini çeyrek yüzyıl gerilerden buldu getirdi: Futbol, Fiesta/Fado'yu ve Fatima'yı ülke gereklerinin önüne perde olarak koydu. İnsanları “Van Gölünde yarattığı hayali canavarın” peşine taktı. Hergün fikir ve görüntü değiştiren yarı aydınları demokrasi havarsi yaptı. Daima iktidarların borozanı olarak görev üstlendi. Politikacılarla, iş çevreleri ile, kapitalist yardaşlarla “çıkarlar” doğrultusunda iyi paslaştı. Halkı değil yandaş ve çıkar gruplarını düşünerek yayın yaptı. İstisnalar hiçbir zaman kaideti bozmaz elbette.. Benzeri görülmemiş tarihçilik örnekleri de verdi... Kişisel çıkar ve kişisel iktidar çıkarları uğruna numaracı cumhuriyetçilerle sözde şeriat meczuplarını birleştirdi. Onlara ekranları açtı, sütunlarını paylaştırdı. Halk bu olaylar sırasında hep uyutuldu, unutuldu. İşte günümüzde medya imparatorluğunun yayın ilkeleri bunlar. Böyle olunca da, gerçek inançlı profesyonelllerden çok daha fazla sayıda amatör, meraklı, basın/yayın ve politikacılarla biçimlendirildi medya. İşin en hazin tarafıda burada..

Böylece Türkiye’ de bu mesleğin profesyonel temsilcilerinin araştırmalarının, kamuoyunu aydınlatabilecek yaygın ve gelecek için “bir tarih belgesi” olacak nitelikli “tespit”lerinin örneklerini vermeleri de önlenmiş oldu..”

Elbette bu sözlere içtenlikle katılıyorum. Fakat kim yazmıştı bunu, daha önce de söylediğim gibi bilemiyorum.. Batılı düşünür ve yazarlar gazeteciyi tarif ederlerken: “Gazeteci bir çeşit Diyojen’dir. Elinde feneri, hayattan gelip geçer ve her yerde daima gerçeği arar...” Bu an benden bir ufak ek.. Gazeteci kesiminin üst düzeylerinde ayda 40 bin dolar alarak vatani ulusu kurtarmak için, yanlarında piliç manken sevgilileri, önlerinde laptopları, viskilerini cafe barlarda ya da belli otellerin – tabii lüks – özel odalarında ter dökerler günümüzde.. Değişim ve gelişim rüzgarları çağdaş Diyojen’lere bunları kısılet ediyor ne yaparsınız..

Kendimi bu satırları yazarken ağlama duvarında gibi hissediyorum.. Ve sevgili Dekanım, Sayın Prof.Dr. Nükhet Güz Hocamın bir sözünü her zaman olduğu gibi burada da anımsıyorum: “ Oktay Verel, gazetecilik kutsal bir meslektir. Hatayı affetmeyen bir meslek. Herhangi bir doktor , bir yargıç, bir eczacı, bir mühendis hata yapabilir.. Ancak bundan bir ya da birkaç kişi zarar görür. Oysa gazetecinin yaptığı bir hata milyonları etkileyebilir. Bu nedenle yalan haber, yanlış haber, kişisel çıkara dayalı haber gibi konularda gençleri uyar, uyararak yetiştir.. Onların defolu mal üretmeğe hakları yoktur. Bir fabrika defolu mal üretebilir. Bunun cezasını kendisi de çeker, o kumaşı alanda.. Ancak tekrarlıyorum, bu iki kişi ve ya da birkaç kişinin zararı ile noktalanır. Medya mensubunun defolu ürettiği düşünce, fikir, haber bütün bir toplumu etkileyebilir..”

Teşekkürler Hocam..

Bu saptamalar, bakış açıları, görüşler daha çok tartışılacaktır kuşkusuz.. Örneęin televizyon ekranlarında alenen anayasayı çiğneyenlerin, şeriat düzenini getireceklerini bağıra çağıra söyleyenlerin, yeşil bayraklı cunhuriyete çağrı yapanların yakasına niçin savcılar yapışmaz anlayamamışımdır.. Böylesi çağrılarda bulunan yazar çizer takımını niçin savcılığa hiç olmazsa bir “kahve içmek” için çağırmazlar, onu da anlayabilmiş değilim. Gazetecinin korkağını, hukuk adamının korkağını, siyasetçinin Atatürk devrimlerinin, çağdaşlaşmanın düşmanı olanlarını; müvekkilsiz avukatlıktan meslek olarak siyaseti sečenleri, hastasız doktor olarak sinek avlamaktansa millete hizmet etmek için seçimlere giren doktorları.. sayın sayabildiğiniz kadar, sevmiyorum. Buna cesarettten yoksun bilim işçilerini de göğsümü gere gere söyleyebilirim. Bir zamanlar üniversite hocalarından “kara cübbeliler” diye bahseden bir

merhum siyasetçiye karşı direnen Profesörleri nasıl saygı ile yadettim.. Rejimi, demokrasiyi, Atatürk devrimlerini o bilim adamlarının bu yürekli davranışları ile, o güne değin hapse atılan 800'ü aşkın basın mensubu kurtarmıştı..

Bu bölüm için benden bir son söz: “Fikir, inanç, gerçeklik, aktöre, erdem, paranın kölesi, şöhretin kölesi olmamalıdır. Gazeteci işverenin kapı kulu değildir! Çıkar gruplarının kapı kulu değildir.. İktidarların, muhalefetlerin de kapı kulu değildir.. Onun kapı kulu olduğu tek şey mesleğinin erdemi ve kurallarıdır..”

3/ANILAR DENİZİNDEN KÜÇÜK DALGALAR...

Mesleğe başladığımdan bugüne, şayet yazmaya başlasaydım anılarımı sanırım birkaç tatlı cilt olurdu.. Ben bunlardan sadece birkaç ufak dalgacık seçerek yoluma devam edeceğim.. 1945'ten sonra ülkede yeni bir rüzgar esmeğe başladı.. Bunun adına demokrasi diyorduk.. Herkes yaşamını istediği gibi ayarlayacak, istediği gibi bağırıp çağırarak, istediğini sevecek, istediğini öpecek, istediğini öldürecek, bulduğunu çalacak, bulmadığında da soygun için yollara dökülecekti.. Hele hele 1946 seçimlerindeki basını bir görmeliydiniz.. Saymam ki.. Pıtrak gibi bitiverdiler birden.. Siyasetin her rengi ortalığa döküldü. Ancak solcu basına, solcu yazara kırmızı ışık hep yandı. Yeşil ışık ise hep yeşillere! Özellikle Anadolu'nun malum kentlerinde baştaki muhalif partisi mitinglerinde minarelere yeşil bayraklar çekildi. Allah ve Muhammet bu siyasetçilerin sahnedeki tek tutundukları bir daldı. Haklarını vermek lazım, uyuyan yeşili çok çabuk harekete geçirdiler ve 1950'de gerçek bir çoğunluk oyu ile iktidar oldular; hükümet etmeğe başladılar..

İşte bu tarihten bir süre sonra da bendeniz Ulus yazarları arasında yerimi aldım. Ulus gazetesi Ankara'da yayınlanıyordu.. Hüseyin Cahit Bey (Yalçın), Feyzi Lütfü Karaosmanoğlu, İhsan Ada, Beyhan Cenkçi, Bülent Ecevit, Cemil Sait Barlas, pek çok bilim adamı ve düşünür bu gazetede görev üstlenmişti. Haftada üç köşe yazısı yazıyor, haftasonlarında da uzunca bir söyleşi hazırlıyordum. Bu söyleşilerin birinde Neyzen Teyfik'in şu dörtlüğünü yazmıştım:

“Kime sordumsa seni, doğru cevap vermediler
Kimi hayın, kimi hırsız, kimmi deyyus, dediler
Künyeni sormak için, partiye ettim telefon
Bizdeki kayda göre şimdi o Meb'us dediler!”

Hoop, ertesi gün basın savcılığına kahve içmeğe!

İstanbul'dan gönderiyordum kimi yazılarımı.. O nedenle burada ifadem alınacaktı. Hatırladığıma göre İstanbul Başsavcısı merhum Hicabi Dinç Bey'di..Ya da bir başkası.. Ama Hicabi Bey beni ne zaman merdivenlerde görse “Yine mi sen yahu! Oğlum uslanmayacak mısın?” der biraz da ters bakarak odasına giderdi. Sonradan dost olduk. Ben Moda'da otururken başladı bu dostluk. Tabii başımdan epey olay geçtikten sonra.. O zamanlar Moda iskelesinden vapur kalkardı karşı tarafa. Yol boyunca bana nasihat ederdi. Allah rahmet eylesin.. Onun da Menderes'ten çekmediği kalmamıştı. İstanbul'daki gazetelerde DP aleyhine çıkan her yazı için dava açılmasını istiyordu. Hicabi Bey bildiğim kadarı ile dürüst bir kişiydi. Direnebildiği kadar direniyordu.

Neyse efendim, girdim basın savcısının odasına.. Genç genç arkadaşlar. Yüzüme biri acıyarak baktı. Sanki o saat mahkum olacaktım gibi..

- Bu yazıyı niye yazdınız?
- Yurttaşı bir Pazar günü ortamına çekerek dinlendirmek için.
- Hırsız, hayır, deyyus onların Meb'us olmaları mı vatandaşı eğlendirecek?
- Bu bakış açısına bağlı..
- Başka bir maksadınız?
- Var elbette.. Neyzen Tevfik üstadımızın böylesi unutulmaz hicivlerinin de yaygınlaşması..
- Yani Meb'uslara düşman kesilmeleri için vatandaşların!
- Bunu okuyunca siz Meb'uslara düşman mı kesildiniz?
- Soruyu ben sorarım.. Siz ifadenizi veriniz.. O kadar..
- Neyi öğrenmek istiyorsunuz?
- Bu dörtlük Demokrat Parti Meb'usları için mi yazılmış? Onu öğrenmek istiyorum..
- Ne alakası var Savcı Bey.. Bu dörtlük Meşrutiyet dönemi bir milletvekili için kaleme alınmış.. Bir taşlama bu.

İki basın savcısı birbirlerine baktılar. Beni sorguya, daha doğrusu ifadeye çağırının yüzü kıpkırmızı oldu..

Bir sessizlik oldu. Sinek uçsa duyulabilirdi.

- İsbatı?
- Osmanlı Dönemi dergilerinde bulabilirsiniz..

Bu yalandı tabii.. Ancak dörtlük 1945'lerde falan bir CHP Milletvekili için yazılmıştı yanılmıyorsam.. Belki bir de Bakan için..

Basın savcısı odadan çıktı. stelemedi nedense. Biraz sonra Hicabi Bey'le geldi... Ona da aynı Őeyi söyledim. İfade mi alıp imzalattılar. Tabii dava falan açılmadı.

Eski Büyük Millet Meclisi binasında önemli bir yasa görüşülüyordu. Ankara'daydım. Konuşmaları dinlemeye gittim. Yurttası çok ilgilendiren bir konu olacak ki konuşmacılar çok hararetle idiler. Tabii atmalar falan gırla gidiyor. Meclis Başkanı gürültüleri bastırmaya çalışırken Şöyle konuşuyordu:

- Lütfen.. Lütfen gürültüyü keselim.. Memleket meselelerine ilgi gösterelim.. Bizi buraya getirmelerinin nedeni.. (Falan ve filan)

Bu arada gözüm orta yerlerde oturan bir milletvekiline takıldı. Baktım ayağındaki Anadolu işi işlemeli yn çorabı çıkarmış parmaklarının arasını temizliyor! Dayanamadım. ıktım. Gazeteye geldim ve : "l demokrasisi" başlıklı yazımı yazdım. Bu arada ikinci başlık ya da ara başlık ayağının kiri ile yasa çıkarmak"tı. Dava açıldı. Meclise hakaretten.. Oysa yazı tamamen halkımızın yararına idi. Elbette eleştiri vardı ama, hakaret unsuru içermiyordu bana göre.. Hukukçular suç unsuru bulmayı beceriyorlar.

Basın savcılığında verdiğim ifadeyi mahkemede de aynen tekrarladım:

- zgnm efendim.. Beni buraya ağırış nedeninden dolayı zgnm.. Oysa beklerdim ki, böyle bir olaya tanık olduğum halde neden yazmadığım sorulsun bana, ben de yanıtını verememeyim..

İyi bir azar işittim.

Sonuç: 10 ay hapis..

Geçiyorum..

Yıllar da geçiyor..

Ekonomi berbat.. Enflasyon almış başını gidiyor.. Fakirlik giderek artıyor. Kaç g başlamış.. Büyük kentlerde arsa yağması.. Devlet arsalarına gecekondular konduruluyor. Hem de gndzleyin.. Bu arada çalıştığım bir başka gazete- Ulus yazarlığım sürüyor- benden Şöyle sosyal içerikli bir roman istedi. Yazdım: "Derdiok Alifendi.." Bu zavallı, hayatta hep sille yemiş, iki yakası bir araya gelmemiş bir yurttaşın yaşam yks.. Peyniri buldu mu baklava yemişten beter mutlu.. Hoş Şimdi peynirle baklava aynı kulvarda yarışıyor ya, o başka.. Adamı karısı bırakıp gidiyor fakir diye.. Kızı bırakıp gidiyor ktt yola düşüyor, oğlu birisini bıaklayıp içeri düşüyor.. Haaa bu arada tarihi birşey hatırlatmak istiyorum, sonra

unutabilirim.. O zaman mahkum olan gazeteciler için biz bir mekan ismi uydurmuştuk.. Hapishanelere “Hilton” diyorduk ve uğurlarken de “Hilton da iyi istirahatler..” diyorduk, Abdi İpekçi merhum da bana iki de bir takılıp “Oktay Hilton’a istirahat ne zaman?” diye soruyordu.. Bu olaylar olurken Metin Toker merhum çoktan Hilton’u boylamıştı.

“Derdiçok Alifendi” benim de başımı derde soktu. Basın savcılığında kahve ikramına çağrıldım.. İşin tuhafı roman tefrika edilirken beni çağırılmışlardı. Sonunu bilmiyorlardı, herhangi bir bölümden beni nasıl yargılayacaklarını dava açacak olurlarsa bilemiyordum. Baktım basın savcısının önünde benim tefrikaların o güne kadar yayınlanan bölümleri.. Bazı bölümler kırmızı ile çizilmiş.. Önce roman için iyi bir övgü aldım. Sonra:

- Bu romanın içeriğinde neyin propagandasını yapıyorsunuz? Fakirliği, yoksulluğu, ahlaksızlığı, hırsızlığı, katilliği sergileyerek düzenin eleştirisini yaparak sınıfları, kişileri birbirine düşürmek istiyorsunuz.. Bizim görüşümüz bu..

Allah Allah! Ne görüş ama.. Nazar değmesin..

Yahu bunlar bizim yaşadığımız şeyler.. Her kapı önünde bir yoksul var.. Bir dram yaşanıyor.. Bunu görmezden gelmek asıl suç olmaz mı? Şöyle ya da böyle anlatacaksın ki siyaset aktörleri de uyansınlar.. Tabii suçumu reddettim. Uzun sürdü ifadem. Önce ifade vermek de istemedim doğrusu.. “Roman bitsin ondan sonra..” dedim. Ama dinlemediler.. O dönemde Başbakan Yardımcısının yakını olan Basın Savcılarından biri:

- Bak arkadaş, dedi, sen efendi bir gençsin.. İyi de kalemin var.. Bu kez işi örtbas edeceğiz.. Dava falan açmayacağız.. Ama dikkatli ol.. Bir kere daha buraya düşersen yakanı Hilton’dan kurtaramazsın..

İyi mi?

Hilton’dan yakamı kurtarabildim mi?

Hayır.. KUKLALAR romanından 18 ay hapse mahkum oldum..

Ulus’ta tefrika edilen ve temelinde Türkiye’nin, Türk insanının, Atatürk’ten, erdemem, çağdaşlaşmaktan nasıl uzak tutulduğunu, dönemin iktidar partisinin bütün dalaverelerini roman ölçüleri içinde belgesel nitelikli olarak kaleme aldım. Muhalefetin, özellikle CHP’nin başına nasıl çoraplar örüldüğünü, iktidar partisi yandaşlarının nasıl akıl almaz bir hortumlamaya giriştiklerini, ezileni nasıl daha fazla ezdiklerini yazdım da yazdım. Hile-i Şeriye yoluna da sapmadım. Yani Demokrat Parti doğal olarak romanın içinde yer aldı. Davayı da buna dayanarak açtılar. Uzatmak istemiyorum bu konuyu... Belki başka bir zaman

hem romandan pasajlar sunarım hem de iddianameyi, savunmayı, sonucu... Burada sonucu da hemen belirteyim.

Karar şöyle:

“ Eserin 42. sayısına kadar olan kısmıyla 147. son sayısına kadar olan tamamı DP'nin şeref, şöret ve itibarını kırarak mahiyette görüldüğünden, müdafalar kabule şayan görülmemiştir.”

“Maznunların değişen 5630 sayılı kanunun 16. maddesi delaleti ile 6732 sayılı kanunla değişen 6334 sayılı kanunun 1. maddesinin 1. ve 2. bendleri delaletiyle 2. fıkrasına göre tayin olunan birer sene hapis ve üçbiner lira para cezalarının, suçun aynı cürüm kastı altında birçok defa tekrarlanmasına TCK'nın 10. maddesine göre takdire yarılı artırılarak BİRER SENE ALTIŞAR AY HAPİS VE DÖRTBİNBEŞYÜZER LİRA AĞIR PARA CEZALARIYLA MAHKUMİYETLERİNE ve yüz lira yarım duruşma harcının Oktay Verel'den alınmasına ve beşyüzyirmibeş kuruş davetiye masrafının mütesalimen ve müteselsilen tahsiline ve yedek subayda bulunduğu anlaşılan Beyhan Cenkçi'nin (Sorumlu yazı işleri müdürüydü Beyhan o dönemde) harç alınmasına mahal olmadığına ve değişen 5680 sayılı kanunun 3/5'nci maddesi uyarınca Ulus Gazetesi Neşriyatının takdire İKİ AY MÜDDETLERİNE talep gibi temyiz olunmak üzere 8.7.1959 tarihinde ittifakla karar verilerek C.M.U.M. Cumhur Aymakoğlu huzurunda maznunların gıyaplarında açıkça okunup anlatıldı.”

KUKLALAR romanım daha sonra 3 baskı yaptı. Tabi daha sonra dediğim 1960 İhtilali'nden sonra.. Yazdıklarımın hepsinin arkasında oldum yaşam boyu.. Bugün de arkasındayım o yazdıklarımın.. Çünkü benzeri partiler Türk Siyasal Yaşamını lekelemekte.. Bu ulusun ve ülkenin, bu tip siyaset aktörlerine ihtiyacı olmadığına inanıyorum. Ama ne hazindir ki, bunlar o aktörlükleri sayesinde sahneyi daima işgal edebilecek oyunları sergileyebiliyorlar.

4/ İKİ KÖŞE YAZISI VE PİŞMİŞ TAVUĞUN BAŞINA GELENLER...

Deneyimler bazen insanı uslandırıyor, bazen de daha deli bir fişek yapıyor. Milletvekili önerilerini iki, hatta üç defa geri çevirdikten sonra kendimi yine kutsal bellediğim mesleğime ve bu meslekte geleceğin teminatı olan gençleri yetiştirmeye verdim. Bir yandan gazetecilik görevimi yaparken bir yandan da İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde 27 yıla yakın bir süre inançlı, gözünü budaktan esirgemeyecek, çıkarını değil ülkeyi ve ulusunu

da düşünerek yayın yapacak gençler üzerine çalıştım. Sonra yolum İstanbul Kültür Üniversitesi'ne düştü. Yeni bir ortam, yeni gençler, yeni dostlar. Hızımı ve heyecanımı kaybetmeden, Meslek Yüksek Okulu ile Sanat Tasarım Fakültesi'nde umuda yolculuğa çıktım.. Yaş kemali bulalı çok oldu. Daha nice gerçek meslek adamı yetiştirebilirim bilemem. Ama bu can bu bedenden çıkana kadar işimi sürdüreceğim..

Şu iki köşe yazısını sunayım size.. İkisinin de başına gelen pişmiş tavuğun değil kazın başına gelmemiştir. İnsan iyi niyeti ne olursa olsun bir takım engellerle karşılaşır. Bu sizin iyi niyetinizi yok etmiyor elbette, sadece yıllar boyu hep aynı soruyu soruyorsunuz kendi kendinize “Niçin? Neden?” dürüstlük yerine erdemsizlik, çıkar gözetmeden iş yapmak yerine çıkar gözeterek iş yapmak prim alıyor? Bunun yanıtını verebiliyorum. Ama ne kadar gerçekçi verebildiğimi bilemiyorum. Toplum bir adaletsizlik içinde. Sosyal Devlet yapısı çökertilmiş. Dışa bağımlılık artmış. Yarın öbür gün o bizim canım ciğerimiz olan bayrağımızın yerine başka bir bayrağın geçmeyeceğini kim temin edebilir. Ya da birkaç bayraklı devlete dönüşmeyeceğimizi? Bir başka Atatürk daha yok ki.. Globalleşme edebiyatının güzel sözlerle yutturulduğuna inanıyorum.. Yanılmayı da gönülden isterim.. AB'ye gelince vermedik ödün kalmadı.. Bunun sonu var mı? Çıkar gruplarının AB konusundaki iştahlarını anlamıyor değilim.. O zenginlikleri sizinle paylaşacaklarını mı sanıyorsunuz! Gittikçe büyüyen bir birlikte dirlik ve düzenliğin uzun sürebileceği inancında mısınız? Benim aklım bunları kesmiyor.. Türkiye için, Türk ulusu için elbette ki en iyisini diliyorum.. Dilemeğe de devam edeceğim. Yok canım “Dilenmeğe” demedim, “Dilemeğe” dedim!

Bizim meslekte olanlar bilirlir, eliniz biraz kalem tutmağa başladığında işveren sizi hemen odasına çağırarak, önce tatlı tatlı sözlerle itiraz edemeyeceğiniz bir konuya gelirler:

- Bak, şimdi beni iyi dinle.. Bizim meslek yazarlığa dayanır.. Muhabirlik elbette ki fevkalade güzel ve saygın bir iş kolumuzdur.. Hatta gazetelerin atar damarı, kanı, kalbidir.. Onunla nefes alıp veririz.. Haber olmazsa neyi yayınlayacaksın? Ayağının fotoğrafını mı? bunu yıllarca yaptığına göre şimdi bir yandan yine muhabirliği, haber merkezi müdürlüğünü, hatta son görevin olan yazı işleri müdürlüğünü, genel yayın müdürlüğünü, hangisini sürdürüyorsan ona devam et. Ama Pazar günleri de gazetene yardımcı olarak sohbet yaz.. Şöyle hafif , halkın hoşuna gidecek, dinlendirici yazılar.. Kalemin buna müsait.. Araya bir de tefrika edebileceğimiz bir roman sıkıştırırsan çok iyi olur. Bunu senin iyiliğin ve geleceğin için söylüyorum...Tabi fazla para verme

olanağımız yok.. Bunları mesleğini ve gazeteni, bizleri sevdiğin için yapacaksın.. B haftadan itibaren başla. Bir de tatlı roman düşün bakalım..

İş burada bağlanmıştır! Siz istesenizde istemesenizde söylenenleri yerine getirmeğ mecbursunuzdur. Hem de işverenin söylediği gibi, başka hiçbir ücret talep etmeksizin Sinekten yağ çıkarmasını iyi bilen patronlarla çalışmanın da işte böyle antika zevki old benim için!

Bakınız Hürriyet'in, döneminde çok saygın gazetesi olan Yeni Gazete'de çalışırken başıma ne geldi bu söyleşi yazı yüzünden.. Aslında benim başıma gelmesi o kadar önemli v ilginç değil.. Yayından sonraki gelişmeler, özellikle "hukuk"çu açısından, hukuk açısında önemli.. Basın savcılarının çalışmaları, ya da işi nasıl değerlendirdikleri, neye dayanarak siz savcılığa davet ettikleri açısından. Ha, burada diyebilirsiniz ki " bu bir istisnai olay...istisnala ise kuralı bozmaz!" Haklı olabilirsiniz, ama hukuk bu, yanılmayı affeder mi? Bir küçük hat insanın yaşamına mal olabilir.. Biz kitle iletişim çalışanları nasıl yanlış yapma hakkına sahip değilsek, bir hukukçu da aynı şekilde yanlış yapma hakkına sahip değildir.. Adli hatala konusu benim sınırlarımdan dışında, beni aşar.. Fakat bir ülkenin sağlığı, saydamlığı, uygarlığı geleceği, hemen herşeyi hukukun işlerliğine, yansızlığına bağlıdır inancındayım..

O zamanlar Yeni Gazete bir fikir gazetesiydi ve gerçekten saygınlığı vardı. Ero Simavi bu gazetenin yayınları üzerinde çok titizlikle duruyordu. Boyalı basımı değil, siyah beyaz, fikir gazeteciliğini temsil ediyordu Yeni Gazete. Genel yayın müdürü de rahmetli Ecvet Güresin'di. Pazar söyleşileri ve köşe yazıları yazıyordum o yıllarda gazetede ben. İşte c yazılardan biri:

KARAKOL MİSAFİRHANESİ

"Yanıbaşımda bir "ahlama", bir "pohlama"dır gidiyor. Sanki adamın birine engizisyon mezalimi yapıyorlar! Ya da sırf eziyet olsun diye bacak kemiklerine paslı çivi çakıyorlar. İşte öylesi bir inilti. Kim ola diye başımı çevirince, müthiş bir manzara ile karşılaştım! Sol kaş ikiye bölünmüş! Sol göz yumruk gibi şiş, mosmor! Patlıcanın rengi bundan daha iyidir. Sağ kaş havalarda, sağ göz kan çanağı! Burun yamyassı ve pıhtıların arasında Ağrı Dağı gibi! Başın çeşitli yerlerinde kanlı tümsekler! Yüz, alabildiğine genişlemiş. Sol bacak sargılı, sağ bacak lifleri görünecek kadar perişan! Sağ kol alçıda, sol

koldan hayır kalmamış! Bel iki değil beş büklüm! Elbiseyi kodunsa bul.. Herhangi bir dünya savaşına iştirak etse insan, bundan beter hale gelemes.. Çatlak bir ses:

- Bendeniz, kulunuz, köleniz, ayağınızın türabı Abdi ahkar, polislikten emekli ayrılma Muvakkar efendim...

Neee? Şu bizim Muvakkar Bey ha?! Aman Allahım, sen bizi her türlü afattan kuru! Afatı rabbaniyeye, ya da insaniyeyi üzerimize saldırtma! Felaket bir şey dostumun hali. Trafik kazasından sağ salim kurtulabilmiş bir kazazede desem değil, seçmenlerin hışmına uğramış, iş takip etmeyen bir milletvekili desem, hiç değil. Kanlı Pazar'dan arta kalmış bir kahraman desem, benzemez. Şaşkınlığım geçer geçmez sordum:

- Nedir bu halin Muvakkar Bey? N'oldu sana böyle? Ahret yolculuğundan dönmüş gibisin!

İnledi, titredi ve konuşmağa çalıştı:

- Ah, ah, aaahhhh! Bittim, öldüm, geberdim, yaşamıyorum! Ne anayasa, ne babayasa beni kurtaramaz artık. Efendim, bendeniz hatun kişi ile mahkemelik olunca, elimdeki üçbuçuk kuruşu gidip gümrüklerdeki otomobillerden birine yatırdım. Motor makinesi olmayan, bir otomobil alıp, boş arsalardan birine "Otokondu" yaptım. Orada oturuyordum. Allaaahhh! Polisler geldi. Buraya araba park edilmez dediler. Ne arabası yahu dedim.. Bu "otokondu" benim icadım, benim buluşum. Benim evim burası. Bırak numarayı alınız paçanı aşağıya, dediler. Çıkar bakalım ehliyetini! Otomobil kullanmıyorum ki ehliyetim olsun, dedim. Der demez de suratımın ortasına bir yumruk: Sen devlete karşı gelemesin, devleti aldatamazsın gibilerinden bir gök gürültüsü işittim. Ayağa kalkayım dedim, belinin ortası budur diyerekten tekme yapıştırdılar! Lağım sularının içine gömüldüm! Neye uğradığımı, ne yapacağımı şaşırılmışım! Geride duran şişman polis ayağı ile başımı ezmeye başladı. Ağzında şöyle bir takım laflar geveliyordu: "Otokondu imiş! Vay komonost vay! Bu otokondu tabiri de onların yeni uydurukları olacak! Zaten bu hurdayı yolun soluna parketmesinden de belli hergelenin solcu olduğu!" Neyse efendim uzatmayalım efendim, beni aldıkları gibi döve döve, söve söve karakola götürdüler.

İki nefes alıp devam etti:

- Karakola gidiyoruz dediklerinde, doğrusu pek memnun kaldım bendeniz! Zira 21 Mayıs'ta Ankara Valiliği'nden Emniyet Genel Müdürlüğü'ne atanan Ömer Naci Bozkurt Beyfendi, Emniyet teşkilatına yaptığı tamimde, karakollarda halka kötü

muamele yapılmamasını, yurttaşlara bir misafir gibi davranılmasını emretmişti. Onun için yüreğime biraz su serpilir gibi oldu. Ne de olsa “Karakol Misafirhanesinde” bendeniz kulunuzu bir yurttaş olarak, tamime de uymak suretiyle iyi ağırlarlardı. Karakola girer girmez, bir polis neferi enseme tokatı yapıştırdı! Ne oluyor? Dememe kalmadan, bekçinin biri suratıma tükürmesin mi?! İçeriden misafirlerin tatlı feryatları işitiliyordu! Cankurtaran yok mu? Diye bağıyorlardı.

Komiserin huzuruna girince “hazırol” vaziyetini aldım. Komiser sordu: Ne istiyorsun? Memnun gülümsedim, orta şekerli bir kahve dedim! Dememle de balyoz gibi yumruğu beynimde buldum. Yere yıkılırken: Ziyarı yok komiserim dedim, kahve yoksa çay da olsa içerim. Haydaa, bu sefer belime belime tekmeler.. Misafirhanenin de böylesini ömrü hayatımda görmemiştim. Daha neye uğradığımı anlamadan “tıkın iti içeriye!” emrini duydum.. Herhalde “yatakhane” götürecekler, dedim. Girdiğim yer insanın ayakta bin bir güçlülle durabileceği, içi sidik ve insan dışkısı dolu mükemmel bir yerdi! Amonyak kokusundan nefes alamıyordum. Ne kadar tahammül ettiğimi, edebildiğimi kestiremiyorum. Feryada başladım.. Kapı açıldı, izbandut gibi bir polis: Ne var ulan? Dedi, rahat mı tepti? Arkasından bir cop suratıma, bir cop kaburgalarıma, bir cop da afedersiniz makbul yerime! Güçlülle nefes alarak: Motorun suyunu değiştireceğim diyebildim. “Olduğun yer nene yetmiyor!” dedi ve çekildi.

Zavallı Abdi ahkar Muvakkar, eski meslektaşlarıyla bir hayli cebelleşmişti. İter tutar yanı kalmamıştı.. Hastanede bile artık onu kolay kolay “tamir” edemezlerdi. Macerasını anlatmaya koyuldu tekrar:

- Tam kendimden geçmiştim ki beyfendiciğim, beni başkomserin odasına çektiler. Anayasadan, insan haklarından, çeşitli çeşitli özgürlüklerden, insanlara kesinlikle eziyet edilemeyeceğinden bahse başladım. Ağızlar açıldı, gözler yumuldu, işte yürüyüşü düzenleyen komünist gibi laflar uğultu halini aldı. Kolum, dedim, kırıldı. Bacağım, dedim, çatladı! Burnum, dedim, kanlara büründü.. Demokrasi dedim, coplar kafamda yarış etmeye başladı. Bundan güzel ağırlama, bundan mükemmel “misafirhane” olamazdı! Haydi doğru Emniyet Müdürlüğü’ne. Birinci şubede arta kalan yerlerime de mükemmel bir dayak. İkinci şube de “belki hırsızlık da yapmıştır” diye bir temiz dayak daha.. Üçüncü şube geri kalmadı, bir dayak da orada.. Dördüncü, beşinci, altıncı, eğer varsa yedinci şubelerde de iyi bir karşılama ve ağırlama

töreninden sonra işte böyle mefta halinde geldikten sonra geldi bendeniz, kulunuz, köleniz, ayağınızın türabı, Abdi ahkar, polislikten ayrılma Muvakkar.

- Peki sonra nasıl kurtuldun “misafirhane”den?
- Efendim, bir ara bendenizde bankalardan kredi almak istemişim, tavassut buyursunlar diye, Süleyman Demirel Beyefendi'nin yakınları, Şevket ve Hacı Demirel biraderlere müracat ederek bir kartvizit almıştım. Banka da “kendi aldıklarını versinler sana” deyip sepetlemişlerdi! Karakol misafirhanesinde üstümü başımı ararken bu kartı buldular ve salıverdiler. Öldüm, öldüm dirildim beyefendiciğim, öldüm, öldüm dirildim. Allah yine de devlete millete zeval vermesin.. Allaaaah, ah, vah, bittim.. Allah Karakol Misafirhanelerini de başımızdan eksik etmesin efendim! Sonra halimiz nice olur beyciğim, sonra halimiz nice olur!

Doğruldu..Yürümeğe çalıştı; yerde kan izleri vardı.”

Yazı burada bitiyor. Rahmetli Ecvet yazıyı okurken bayılacak gibi olmuştu. Erol Simavi'de “böyle yazıları Hürriyette de yazsan iyi olur.”gibisinden birşey söylemişti.. İşin buraya kadar olanı bir pazar söyleşisinden , yani mizahtan ibaret.. Diyeceksiniz ki, gerçek tarafları yok mu? Var elbette var da, dönemi iyi anımsamak lazım. O zaman böyle herşeyi ayan beyan ortaya koyan medya da yoktu, insan haklarını savunan dernekler de, hele hele “aman AB' nin diline düşmeyelim.. Ortalık güllük güllüstanlık olsun..” diye sözde uygarlık gösterisinde bulunanlar da..

İki ya da üç gün sonra İstanbul Basın Savcılığına davet edildim. Terbiyeli, doğrusunu söylemek gerekirse, beyefendi üç genç basın savcısının bulunduğu odaya girdim. Yazı hakkında bilgi edinmek istediklerini söylediler. Şaşırdım.. “Nasıl bir bilgi istiyorsunuz?” diye sordum. “ Buyurun oturun” dediler. Oturdum. “ Bu zat, Abdi, mabdi, neyse, hangi karakolda ve daha sonra hangi emniyet bölümlerinde böyle dayak yemiş? Kendisi şimdi nerede oturuyor? Polisleri, komiseri, başkomiseri teşhis edebilir mi?

Ağzım açık kaldı. “ Beyefendi, dedim, siz şaka mı yapıyorsunuz? Bu bir Pazar sohbeti.. Muvakkar Bey de benim bir roman kahramanım. Maksat Vatan Kurtulsun adlı romanımın kahramanı. Yani burada yazılanlar, gerçek bölümleri olup olmadığını siz savcılar en az benim kadar iyi bilirsiniz, sonuçta mizah.. Eğlendirmek okuyucuyu. Amacı da bu..”

O genç savcılardan biri: “O zaman Ankara'yı aramamız lazım gelecek..”dedi. Telefonla Ankara'yı aradılar. Meğerse Emniyet Genel Müdürü Sayın Ömer Naci Bozkurt yazıyı okumuş ve bu polislerin derhal bulunması için ilgililere emir vermiş. Güzel bir

yaklaşım tabii.. Keşke her konuda ilgililer vakit geçirmeden böyle davranabilseler. Neyse efendim, savcı Ankara ile, Sayın Bozkurt'la konuştu “ Efendim Oktay Verel buradalar. İfadesini almak için çağırdık. Ancak bu yazılanların hayali olduğunu, mizah olduğunu, bir pazar yazısı olduğunu ifade ettiler. Muvakkar Bey diye bir şahıs yokmuş. O bir roman kahramanıymış. Poliste de böyle bir vukuat olduğunu bilmiyormuş. Evet, evet efendim. Bir pazar şakası.. Böyle şaka olmaz mı? Orasını bilemem tabii efendim. İşin aslı bu..”

Gençler benim ifademi alıp bir de acı kahve ısmarlayarak yolcu ettiler. Dava mava açılmadı tabii.. Ama bu bir saptama.. (Kaynak 1969-70 Yeni Gazete koleksiyonları. Ve 1971 tarihinde yazarın yayınlanan “Şimdi Tasa Anayasa” kitabı Sayfa 78-82)

Gelelim diğer köşe yazısına. Bu yazı da aynı yıllar içinde ve yine Yeni Gazete yayınlandı. Amerika'nın Adalet Bakanı Mitchel, ABD kongresinin alt komisyonunda “ afyon ekimi nedeniyle Türkiye'ye ekonomik ceza verilmesini ” istedi. Bu daha sonra afyon ekiminin yasaklanmasının da yolunu açtı. O günün meslek haysiyetini, ülke ve ulus çıkarlarını herşeyin üstünde ve ön planda tutan basınımız, konuyu manşetten vererek bu Bakan'a tavrı koydular. Ulusal görüşlerimiz, ulusal onurumuz sanırım bahsettiğim yıllarda çok ön planda geliyordu. Kitle İletişim Araçları da bu kadar “esnaf” değildi; yayın kuruluşlarının çoğu meslekten gelme kişilerin “ sahipliğinde ” idi.. Yani sermaye herşeye egemen olamamıştı bugünkü kadar.. Meslek ilkeleri gözardı edilmezdi, bütün bunlardan önce benim asıl belirtmek istediğim, ulusallığımızı ve bu ulusallığın kutsallığını henüz yitirmemiş olduğumuz dönemlerin varlığı idi.. ABD Bakanı'nın Kongresinin alt komisyonundaki yakışıksız önerisi bile hepimizi harekete geçirmişti. Güzel bir şeydi bu kuşkusuz.. Bugün böyle bir harekete tanık olmamamız düşündürücüdür.. Şu ya da bu devletin, şu ya da bu kendini bilmez kişinin bile aşağılayıcı sözlerine yanıt veremiyorsak, haddini bildiremiyorsak, dediklerini uygulama yoluna gidiyorsak, bunu hep birlikte düşünmemiz gerekmez mi? Biz niçin bu hale geldik? Özellikle de iki önemli kesimin konuyu irdelemesi, yanıtını bulması ve vermesi gerekir. Bunlardan biri medya, diğeri hukuk adamları.. Hatta iki kesim biraraya gelerek bunu tartışmalı? Çağdaşlığı da, gelişen dünyadaki gelişimleri de anlıyorum elbette.. Ancak bu değişim ve gelişim ulusal niteliğimizi, kişiliğimizi, onurumuzu zedeleyecek noktalarda bizi zorluyorsa kendimizi toparlamamız gerekmez mi?

Yeni bir Atatürk beklemekten başka çaresi olmayan ülke haline gelmek, getirilmek ne kadar hazin.. Suskunluğunun acı bedelini bir gün bu ulus çekecek olursa bunun vebali kimin olacak?

Bahsettiğimin köşe yazısını sunuyorum:

AMERİKALI DONKİŞOT

“ Günaydın Bay Bakan! Amerika'nın Adalet Bakanı Mister Mitchell.. Biz, asırlar boyu şeref ve haysiyetiyle ile yaşamış, tarihte bir eşine daha rastlanmayan bağımsızlık, özgürlük, antiemperyalist savaşı vererek, Türklüğümüzü muhafaza etmiş, Mehmet'ler, Hasan'lar, Ahmet'ler, Fatma'lar, Hatice'lerimiz.. Bizim, Anadolu İhtilâli sırasında, sırtımıza bombalar vurarak er meydanlarına koştuğumuzu bilir sizin yakın dostlarınız. Ankara'da bir de anıtı vardır bunun. Biz tek başımıza, bu toprakları, bu memleketi korumuş, bu ülkenin sınırlarını kanımızla çizmişizdir. Müstemleke devleti değildir biz Bay Bakan! Bizim, sizin kavrayamadığınız bir idari ve siyasi bağımsızlığımız vardır henüz.. Sonra biz, başkalarını ekonomik ya da siyasal alanda sömürmeye, sırf kendi çıkarlarımız uğruna başkalarının haklarını gasbetmeye, gizli açık emperyalist planları ile dünyayı, ulusları, esirimiz haline getirmeye çalışanlardan da değiliz!

Fakir, geri kalmış bir devletiz biz Bay Bakan. Daha doğrusu geri bıraktırılmış.. Kimi becereksiz, kimi onursuz ve teslimiyetçi siyasiler yüzünden elbette.. Ama biz, şerefli, ama dürüst, ama insanlara saygısı, dostlarına bağı olan, herkesi kendisi gibi bilen açık yürekli bir ulusun kurduğu bir devletiz.. İrkımız siyah değildir Bay Bakan.. Belki siz, yönetiminiz altında inim inim inleyen, yıllarca ırk ayrımcılığınız yüzünden görülmemiş zulme uğrayan zenci insanlarınla karıştırıyorsunuz bizi! Belki de, herşeylerini alıp yok ettiğiniz kızıldereyelilerden!. Belki bir yakınınız, örneğin Kore savaşına katılmış bir ahabınız, bizim hakkımızda size, üçbuçuk kuruşluk bir bilgi verebilir. Nasıl sizin haklarınızı korumak, sizin beş paralık olmuş savaşçı haysiyetinizi kurtarmak için, o uzak memleket topraklarında pek çok Mehmetçiğimizi şehit verdiğimizi bilir; anlatır size..

Günaydın Bay Bakan!

Sanki evinizdeki uşağınızı, sanki kapınızdaki köpeğinizi, sanki uydunuz olan zavallı memleketlerden birini almışsınız hedef olarak.. Kongrenizin alt komisyonunda “ afyon ekimi nedeniyle Türkiye'ye ceza verilmesini ” istiyorsunuz. Biraz da ileri giderek, biraz da ağzınızı bozarak. Fazlasıyla da haddiniz aşarak.. Başka bir emriniz, başka bir arzunuz daha yok muydu Bay Bakan.. Örneğin sizin yerinize, sizin çıkarlarınız için Vietnam'a gitsek.. Kobaylar gibi, sırf Amerikalı dostlarımızın rahat yaşamaları uğruna, kendimiz feda etsek? Çeşitli hastalıkların denenmesine tâbi tuttursak kendimizi? İsterseniz başka şeyler de ekmeylim öz

malımız olan topraklarımıza? Buğday, arpa, yulaf, mısır, narenciye, tütün, pamuk.. İsterseniz tüm insan gücümüzü sizin için, sizin bize gösterdiğiniz yüce ilgiye karşılık emrinize verelim!

Altıbuçuk kuruşluk dış yardımın şımarık Bay Bakanı, Saygıdeğer Amerikalı Don Kişot, Mister Mitchell, günaydın! Yirminci asırdayız Bay Bakan. Sömürülerin, uşaklıkların, geri kalmış ülkelerden kan pahasına, ateş pahasına da olsa yok edilmeğe çalışıldığı bir asırdır bu.. Afrika'nın uyandığı, tutsak kavimlerin uyandığı, insan haysiyetinin şahlandığı bir devir yaşanıyor Bay Bakan. Emperyalizmin ve de kapitalizmin şakacı devletlerinden birine mensup olduğunuz ve biraz da Türkiye hakkında cahil bulunduğunuz için olacak, müstemlekelere uygulanabilecek bir görüşü, bir uygulama isteğini ortaya atıyor, savunuyor, istiyor, işlerimize burnunuzu sokabilmek cüretini gösteriyorsunuz! Hani utanmasanız, daha başka mahremiyetlerimiz üzerinde de söz sahibi olacak, ezme gücünüzün haysiyetsizliği üzerine garip bir " dostluk! " bina edeceksiniz.

Sayın Bay Bakan, siz bizim Sayın Bay Bakanımız İlhami Ertem'in sözlerine bakmayınız.. Amerika'nın isteklerini pek dostane bulmuş bizim içimizden çıkan, bizi yöneten Bakanımız.. Bunun bir baskı olduğunu da kabul etmemiş.. " Dostluk nişanesi ve cemile " olarak nitelendirmiş! Kibar adamdır bizim de Bakanımız, Bay Bakan.. Arifane tecahüldür bu! Hani pek ummamıştır kader birliği yaptığımız bir devletin yönetici kadrosundan böylesi sert bir dille, insanlık onurunu zedeleyen devletler hukukunu hiçe sayarak, nezaket kurallarının çiğneyip bir istekte, ultimatom içeriği taşıyan bir istekte bulunabileceğini..

Bilir misiniz Bay Bakan, bugünkü Türkiye Cumhuriyeti, o cesur, o dürüst, o gerçekten milliyetçi ellerde, basit bir anonim şirketin sermayesi kadar küçük bir paracıkla kurulmuştur. Ele güne avuç açmadan, ele güne gülünç olmadan, yoktan bir devlet varedilmiştir. Bu millet, yoksulluklarla dolu sırtından " Duyunu Umumiye " borçlarını ödemiş ve bu hareketiyle aklı bir başında bir Avrupa'nın saygısına hak kazanmıştır. Ve bilir misiniz ki Bay Bakan, bir Anadolu insanı, şayet tüm yaşam olanakları elinden alınacak bile olsa, dışardan birine, kendinden olmayan birine avuç açmaktansa ölmeyi yeğ tutar. Ama bunu idrak edebilmek çok güçtür sizin için Bay Bakan.. Hatta özsaygısı uğruna ölümü göze almayı pek anlamsız bulabilirsiniz belki de.. Haklı bulmanız kendinizi, küçük devletlerin sonsuza değin size muhtaç olacaklarını zannetmenizden mi ileri geliyor dersiniz Bay Bakan?

Bizde pek güzel bir söz vardır Sayın Bakan: " Azıcık aşım, kaygısız başım! " deriz. Kendi yağımızla kavrulmasını da, hatta bu yağ ile yeni bir " Türkiye Düzeni " kurmasını da biliriz biz.. Yeter ki dostun düşmanın kim olduğunu, dost görünen düşmanların bizi ne olarak

bellediklerini öğrenelim bir kez. Bazen dostluk perdesi altında oynanan oyunlara pek akıl erdiremeyiz biz.. Ama dostlarımız, farkında olmayarak günün birinde maskelerini indirip yüzlerini gösterirler bize..

Biz sizi ve politikalarınızı yeni tanımıyoruz Bay Bakan.. Çok haklı olduğumuz bir Kıbrıs davasında, soydaşlarımız sizin dindaşlarınız tarafından hunharca katledildikleri sırada, onlara el uzatmaya giden gemilerimizin yolunu çeviren sizin ünlü Altıncı Filonuz değil miydi Bay Bakan? Biliriz biz gerçekte sizin domuzdan yana mı, arslandan yana mı olduğunuzu! Ve yine biliriz, o garip entrikalarınızla bizim Başbakanlarımızı nasıl devirdiğinizi, nasıl bir ulusal kahramanımız olan İnönü'nün sizin topraklarınıza ayak bastığı gün Başbakan sıfatını kaybettiğini.. “ İdraki meali bu küçük akla ” gerekir; ama bir gün gelir bu “terazu bu kadar sıkleti” çekmez Sayın Bay Adalet Bakanı bilmem kim!

Neden gülüyorsunuz Bay Bakan? Nasıl? Amerika'nın arzusuna uyarak afyon ekimini 26 ilden 4 ile mi indirdik? Sahi, yaptık mı böyle birşey? Sırf size şirin gözükmek için, sırf bir tutsak dostluk için mi yaptık bunu? Bay Demirel, Bay Ertem.. Neredesiniz kuzum! Gerçek mi bu Bay Bakan'ın söyledikleri?

“ Haysiyetimiz, şerefimiz, özgürlüğümüz, bağımsızlığımız...

Haydi, onlar da bir dostluk kaldı baylar! ”

Bu yazı da böyle...

Peki ardından ne oldu?

Önce kulağım çekildi işveren tarafından: “Amerika yakın müttefikimiz ve dostumuzdur.. Fazla ileri gitme” diye.. Sonra basın savcılığı konu hakkında bilgi istedi.. Böyle bir yazıya neden olan haberleri aldılar benden.. Ankara biraz sinirlendi.. Bir başka nokta.. ABD İstanbul Başkonsolosluğu benimle temasa geçti. Önce “yanlış anlama” gibi sözler, ardından bir ABD'yi yakından görmek, tanımak için özel davet.. Gitmedim tabii. Fakat bu tarihten sonra her çalıştığım gazetede tedirgin edildim..

Bir de bugüne bakıyorum.. Bütün bu çırpınmalar boşuna mı gitti? Hep akıntıya mı kürek çektim? Tek başıma, belki ben de tıpkı Don Kişot gibi, değirmenlere savaşı mı açtım.. O günden bugüne yıllar geçti. Bu yazının yayınlandığı tarih de 1969-70'li yıllar gibi hatırlıyorum. (Sonra yayınlandığı kitap yine şimdi Tasa Anayasa. “ .. Yayın tarihi kitabın 1971.. Sayfa 115-120..)

O tarihlerde karşı çıktığımız şeyle, bu tarihlerde karşı çıkmadığımız şeylere bakınca yerin dibine geçiyorum. Geçmiş yıllar çok hafif kalıyor.

Hukukçular bu konuları nasıl değerlendiriyor doğrusu çok bilmek, öğrenmek isterdim.

5/İNÖNÜ: “İKİ ŞEY BENİ ÇOK KORKUTUR. BİRİ CAHİL VE ÇIKARCI MİLLETVEKİLİ, DİĞERİ CAHİL VE ÇIKARCI BASIN MENSUBU.”

Unutmadığım ve ders aldığım bir anıyı burada aktarmak istiyorum. CHP'nin 18. Kurultayı Ankara'da çok hareketli ve canlı geçiyordu. Ortanın Solu sloganının ilk gündeme getirilip parti programına dahil edilmesi tartışılıyordu. Slogan İnönü'ye aitti. Bülent Ecevit'in oy çokluğu ile CHP Genel Sekreterliğine seçildiği Kurultay'dır bu. Kurultay'ın ikinci günü İsmet İnönü'yü odasında ziyaret ederek elini öptüm. O elde Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kutsal rüzgarları yaşıyordu sanki.. Eşi Mevhibe Hanımefendi de yanlarındaydı.. İnönü'yü sağlığı nedeniyle, Kurultay'larda yalnız bırakmıyordu.

Konu siyasetten, basından açıldığında İnönü, o her zamanki mantığı, erdemi, yaşadığı günlerin getirdiği aydınlık muhakeme gücü ile şöyle konuştu:

“ İki şey beni çok korkutur: Biri cahil ve çıkarıcı milletvekili, diğeri cahil ve çıkarıcı basın mensubu. İkisi de Türkiye'miz için birer milli felakettir. Biri meclis çatısı altında milletvekilliği zırhına bürünerek ihanet eder; diğeri kutsal bellediğimiz basın çatısı altında bu mesleğin zırhına bürünerek, sığınarak ihanet eder.. Ancak bu ihanet şebekeleri sadece cahillerden oluşmaz.. Çıkarıcı ve sözde aydınlardan da oluşur. Osmanlı Meclislerinde ve o dönemin basınında örnekleri çoktur bunun..

Sonra bizim dönemimiz gelir. Atatürk bu konuda fevkalade hassas, dikkatlidir. Meclis çatısı altında bir çıkar ve halka ihanet, ülkeye ihanet kokusu aldığı anda, o kişi ve kişileri siyasetin mutlaka dışında bırakırdı. Bir dahaki seçimlerde onları göremezdiniz. Aynı şekilde, bu gibi meydanlarda at oynatan hiç bir basın mensubunu huzuruna kabul etmezdi. Gazi Paşa, Atatürk, kesinlikle ön yargılı bir komutan, bir siyasetçi, bir devlet adamı değildi. Ama inanılmayacak kadar güçlü bir önsezisi vardı. Davranışlardan, konuşmalardan ve hatta hatta bakışlardan bile karşısındakinin niyetini hissedirdi. Gerçeği sezebilirdi.

İzmir suikastı, başkaldırmalar ve tahrir-i sükun kanunları sırasında basına zorunlu olarak getirilen kısıtlamalardan ne kadar üzüntü duyduğunu söylemek, onun silah ve eylem, devrim ve dava arkadaşı olarak benim için tekrarlanması, hatırlatılması gereken bir borçtur.

Basın bir ulusun yaşam kaynağıdır..

En önemli aydınlanma kaynağıdır.

Bu kaynak her zaman için güvenilir olmalıdır. Halka hizmet götürmeli, halkın bilgilenme, bilgi edinme hakkını güven vererek bu hizmeti gerçekleştirmelidir. Kimi siyasetçiler olduğu gibi, maalesef bunu çok üzülerek söylüyorum, kimi basın mensupları da Atatürk'ü, onun devrimlerini kamuoyuna hep yanlış aksettirmişler, işlerine gelen yönlerini ön plana çıkartmak suretiyle bu büyük insana haksızlık etmişlerdir. Dayanaktan yoksun, ulusal ahlaktan yoksun, bu yalanla, çıkara dayalı iftiralara onun nasıl tahammül edebildiğine her zaman şaşmışımdır. Tarihi gerçekleri tahrif edenlerin, işbirlikçilerin, devrimcilerimizi çıkarlarına aykırı görenlerin ülkeyi karanlıklara sürükleme çabaları Atatürk'ün ebediyete intikalinden sonra da sürdü. Özellikle 1946'dan sonra, gerçek çok partili rejime girildikten sonra ve tabii bundan daha pervasızcası 1950 yılından sonra..

CHP muhalefete düşünce, gerek Ulusal kurtarıcımız için, gerekse benim için söylenip yazılanlar, tabii aleyhimize mesnetsiz söylenip yazılanlar ciltler dolusu kitapları oluşturur..

Bu yersiz, bu insafsız, bu mesnetsiz iddia ve iftiraldan ben nasibimi aldıkça Atatürk'ün, o büyük insanın, yaşadığı sürece ne denli dayanılmaz ızdırıp ve üzüntü duyduğunu daha iyi anlamış oluyorum.. Onların hedefi daima laik cumhuriyetimiz olmuştur. Ümmet özlemi içinde daima millet olmaya karşı çıkmışlardır. Laikliğe, özgürlüklere, özgür düşüncenin yayılmasına, bağımsızlığa, çağdaşlaşmaya, ulusal egemenliğe karşı çıkmışlardır. Kapı kulu olmak onlar için dayanılmaz bir ihtiyaçtır. Kula kul olmayı yeğlerken bunun Allah'a karşı çıkmak olduğunu bile düşünmemişlerdir. Bin yıl gerilerin özleminde, hayalinde yaşamayı düşlemişler, bunun peşinde koşmuşlardır. Kula kul olma onlar için bir marifettir. Niçin? Çünkü böyle bir marifetin altında vatani satmak, maddi çıkar temini ile kendilerine mireffeh fakat tutsak bir hayatın kollarına bırakmak vardır. Özgürlük ve ulusal irade onlar için lükstür, anlamsızdır, geçersizdir, cehennem azabından başka birşey değildir.

Siyasetçi de, basın mensubu da ülkesi için vardır, ulusu için vardır. Ülkesinin uygarlığı, ulusunun refahı, gelişmesi, çağdaşlaşması ve saygınlığı için vardır. Minnet ve şükranla andığımız Atatürk herşeyi, ama herşeyi ülkesi için, ülkesi için yapmıştır. Sanırım bütün günahı da şer odakları görüşünden bu olmuştur! Çok kısa olan ömrüne bir yüce devrimi sığdırabilmiş, dünyanın en nadir, ama en mutlu devlet adamlığı ünvanını kazanmıştır. O aynı zamanda yetenekli bir komutanın, bir askerinin, zamanı gelince ne kadar başarılı devrimci bir devlet adamı olabileceğini de ispatlamış bir liderdir.. Kimi zaman elime kalemi alıp, gazetelere yazılar yazdığını hepimiz biliyoruz.. Fikirlerini halka duyurabilmek için bu yolu da

denemiş, başarılı da olmuştur.. Onun dikte ettirdiği başyazıları hiç bir zaman unutmadım.. Mantıkla heyecanı birleştirmesini bilen başka bir hakem var mı bilemiyorum..

Bugün de gazeteler, yazarlar çok şey yazıyorlar.. Gerçekleri bilen de yazıyor, bilmeyen de.. Ama bilmeyenler bilenlerden daha cesur.. Ne yazık ki öyle.. Ne diyorlar: Sadece yazmak yetmez, her şeyden önce doğruyu, gerçeği yazmak gerek. Ülke için, ulus için yazmak.. Senin mesleğinin sorunu bu.. Düğüm bu.. Atatürk'ün de, benim de, devlet adamlığımız sırasında her şeyimizi halkımızın bilmesini, ama doğrusunu bilmesini istememiz, aydınlıkta yaşamak arzusundan kaynaklanır.. Devlet adamının, hele hele sorumluluk yüklenen devlet adamının tüm yaşamı saydam olmalıdır. Halka kapalı olmamalıdır.. Böyle bir durumda, bir gazeteci özel hayata girebilir.. Girmelidir de.. Fakat dikkat et, ulusu ve ülkeyi ilgilendiren noktalarda girmeli.. Bu ise özel hayat demek değildir.. Ooo geç oldu, Kurultay'a gidelim.. Beni çok oyaladın.. Yürü bakalım.. ”

Ve Kurultay'a gittik..

6/ HER KİŞİNİN ÖZEL HAYATI KENDİ MÜLKÜDÜR.. ANCAK???

İnönü'nün bence çok önemli olan bu özel konuşmamız, bana 1961 Anayasası'nın hazırlandığı, tartışıldığı günleri anımsattı.. Kitaplarımı, dosyalarımı, belgelerimi karıştırarak şu “ özel yaşam ” için o günlerde ne konuşulduğunu aradım. Çok uzun şeyler konuşulmuş basınla ilgili hükümler konuşulurken.. Ben burada sadece değerli ve merhum meslektaşım, sevgili Ömer Sami Coşar'ın sözlerini tutanaklardan aynen aktaracağım.

ÖMER SAMİ COŞAR: Arkadaşlar, Anayasa'da, basın hürriyetinin sıkı bir teminat altına alınması lüzumu üzerinde ehemmiyetle durdukları için komisyonun muhterem âzalarına teşekkür ederiz. Yalnız basın için değil, genç demokrasimiz için de bu husus çok lüzumludur.

Anayasa'nın tümü üzerinde konuşulurken bazı arkadaşlarımız basın hakkındaki maddelerin çok kalabalık olduğunu ifade ettiler. Şunu belirtmek isterim ki, Siyasal Bilgiler tasarısında, İstanbul heyetinin tasarısında ve anayasa anketine verilen CHP'nin cevabında basın maddeleri gayet geniş tutulmuş idi. Buna lüzum duyulmuştur. Çünkü, düşüklerin devrinde 1954-1959 seneleri arasında iki binden fazla basın davası açılmıştır. Bu davaların 800 kadarı mahkumiyetle neticelenmiştir. Bu mahkemelerden verilen cezaları topladığımız zaman 70 sene 11 ay 6 günü buluyor. Para cezalarının yekunu yarım milyona yakın. Şu on yıl içinde basının neler çektiği malum. 1954 yılında basın hürriyetini kösteklemek amacını aklına koyan Menderes: “ Bütün vatandaşlarımızın namus, şeref ve haysiyetlerinden emin olarak korkusuzca yaşamalarını sağlamak için bu kanunu hazırladık ” diyordu.

Fakat, bu kanunla iktidarın haksız iktisaplarını, suiistimallerini ve skandallarını örtmeye çalıştı. Anayasanın 22. maddesinde, kişilerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüzü önlemek amacıyla kayıtlar konuluyor. Çok yerindedir. Hiçbir kimsenin haysiyet ve şerefine tecavüzde bulunmak, hiçbir gazetecinin hakkı değildir. Eğer bulunursa, cezasını görür. Yalnız bu demek değildir ki, Devletin idaresini eline alan Başbakanın, bir Bakanın evinden çıkıp metresinin evine koştüğünü ve oradan sabah namazına Eyüp camiine gittiğini basın yazamayacaktır. Bu da hususi hayata tecavüz addedilecek. Bunu bilahare tasrih etmeyi vazife bilirim. Acı misalleri gözlerimizin önündedir. Her vatandaşın hususi hayatı kendi mülküdür. Köşe başındaki bakkalın özel hayatı, ne skandallara sahne olursa olsun, halk efrakını ilgilendirmez. Fakat kendi arzusu ile milletin önüne çıkıp, ben sizi idare edeceğim, diyenlerin; hususi ve resmi hayatlarıyla bu millete örnek olmaları lazım gelir kanaatindeyim. Örnek olma vasfını kaybettikleri zaman, milletin bunu bilmesi lazımdır. Eyüp camiinden çıkıp metreslerinin evlerine gitsinler; sonra da bunu duyuran gazetecileri: “ Haysiyet, şeref ve hususi hayata tecavüz ettiler ” diye mahkemeye yollasınlar, mahkum etsinler! Olmaz böyle şey. Çankaya Köşkündeki safahat alemlerinin halka duyurulmasını önlemek için basın hürriyetini daha da kayıtlayıcı hükümler getirsinler.. Bu devir kapanmıştır.. Yarın bu milletin reyleri ile idareyi ellerine alacak olanlar, hayatlarının her yönü ile bu milletin itimatına layık olduklarını göstermek zorundadırlar. Biz 22. maddenin bu noktasını bu şekilde anlıyoruz. Tahmin ediyorum ki, komisyonun görüşü de budur.

Aynı maddenin yayın yasakları hakkındaki hükümlerine gelince: Geçirdiğimiz devrede basın öyle yayın yasakları gördü ki, akla hayale gelmez. Samet Ağaoğlu'nun otomobiline birkaç çocuk taş attı. Bunu son 25 yılda görülmemiş bir suikast sayarak yasaklar koydular ve bu yayın yasakları aylarca devam etti, halk efkârına bunun yasak olduğunu söylememize fırsat verilmedi. (Anayasa görüşmeleri tutanaklarından. Basılı halinde Sayfa 1499, 1500 ve 1501. Yıl 1961.)

Buraya başka birşey eklemek gerekmiyor.

7/ FRANSA'DA VE TÜRKİYE'DE BASIN MESLEK İLKELERİ

Burada iki ülkenin “Basın Meslek İlkelerini” ard arda sıralayarak konuyu kapatmak istiyorum: Önce Fransa'yı ele alalım:

A) Gazeteci yazdıklarının tüm sorumluluğunu üzerine alır.

B) İftirayı, kanıtsız suçlamayı, belgelerin bozulmasını, yalanı en ağır meslek suçu olarak kabul eder.

- C) Meslek onuru alanında meslektaşlarının kararlarını kabul eder.
- D) Mesleki saygınlığına uymayan görevleri kabul etmez.
- E) Bir bilgiye ulaşmak, ya da birinin iyi niyetinden yararlanmak için bir ünvan ya da nitelik uydurmaz.; yasadışı yollara başvuramaz.
- F) Gazetecilik mesleğini kullanarak bir kamu kuruluşu ya da özel şirketten maddi kazanç sağlamaz.
- G) Ticari ya da mali tanıtımlara imzasını atmaz.
- Ğ) Başkasının yazısını çalmaz.
- H) Metninden yararlandığı bir meslektaşını, kaynak olarak kendi metninde gösterir.
- I) Hiçbir meslektaşının yerine göz dikmez, yani mesleki açıdan daha düşük koşullarda çalışabileceğini belirtip meslektaşının işinden atılmasına yol açmaz.
- İ) Meslek sırlarını saklar.
- J) Basın özgürlüğünü çıkarları için kullanmaz.
- K) Haberlerin saygın bir biçimde yayınlama özgürlüğünü savunur.
- L) Temel hak ve özgürlükleri korur.
- M) İşlevini polis işlevi ile karıştırmaz.

(Çeviri/Kaynak/Güleda Yücedoğan)

Gelelim bize. Türkiye'ye.. Burada, hakçasını söylemek gerekirse, ilkeleri hazırlayan arkadaşlarımız Fransız meslektaşlarından daha iyi bir çalışma sergiliyorlar. Bakınız nasıl:

- 1) Yayınlarda hiç kimse ırk, cinsiyet, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz.
- 2) Düşünce vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz.
- 3) Bir kamu müessesesi olan gazetecilik mesleği ahlaka aykırı özel amaç ve çıkarlara alet edilemez.
- 4) Kişi ve kuruluşları, eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan ve iftira niteliği taşıyan ifadelere yer verilemez.
- 5) Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında yayın konusu olamaz.
- 6) Soruşturulması gazetecilik olanakları içinde bulunan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin olunmaksızın yayınlanamaz.

- 7) Saklı kalma kaydı ile verilen bilgiler, kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayımlanamaz.
- 8) Bir basın organının dağıtım süreci tamamlanmadan, o basın organının özel çabalarla gerçekleştirdiği ürün, bir başka basın organı tarafından kendi ürünüymiş gibi kamuoyuna sunulamaz. Ajanslardan alınan özel ürünlerin kaynağının belirtilmesine özen gösterilir.
- 9) Suçlu olduğu yargı kararıyla belirlenmedikçe hiç kimse “ suçlu ” ilan edilemez.
- 10) Yasaların suç saydığı eylemler, gerçek olduğuna inandırıcı makul nedenler bulunmadıkça kimseye atfedilemez.
- 11) Gazeteci kaynaklarının gizliliğini korur. Kaynağın kamuoyunu kişisel, siyasal, ekonomik vb. nedenlerle yanıltmayı amaçladığı haller bunun dışındadır.
- 12) Gazeteci, mesleğin saygınlığına gölge düşürülebilecek yöntem ve tutumla haber araştırmaktan sakınır.
- 13) Şiddet ve zorbalığı özendirici yayın yapmaktan kaçınır.
- 14) İlan ve reklam niteliğindeki yayınların, bu nitelikleri tereddüte yer bırakmayacak şekilde belirtilir,
- 15) Yayın tarihi için konan zaman kaydına saygı gösterir.
- 16) Basın organları, yanlış yayınlardan kaynaklanan cevap ve tekzip hakına saygı duyar.. (Kaynak Türkiye Gazeteciler Cemiyeti)

TV'ler için görüntüleme ve diğer bazı kuralları burada uzun uzun nakletmeyi uygun görmedim. Tabii gerekirse onlar da, uygulamadaki aksaklıklar da ele alınabilir. Hatta bunun gerçek sorumluluk, ilke ve hukuk açısından tartışması da yapılabilir, yapılmalıdır da..

BİTİRİRKEN

Görüldüğü gibi, bu bilimsel bir araştırma kesinlikle değildir. Bunu Hocalarımız yapacaklardır. Ben, sadece yaşadıklarımın yola çıkarak, örnekler vererek, anıların koltuk değneklerine sığınarak bir şeyler anlatmaya çalıştım.. Bu yaşanmış örnekler, kimi kırık dökük fikir fukaralıkları kuşkusuz hoşgörü ile karşılanacaktır..

Yaşamın böylece bir “ temaşa ” dan ibaret olduğu ve insanın da “ yaşadıkça ” bu “ temaşa ” da hem rol alabileceğini, hem de çok şeyler öğrenebileceğini idrak ettim.. Kendi mesleğim de, haddim olmayarak 30 yıldır sürdürdüğüm “ Öğretim Görevlisi ” sıfatı ile de, böylesi yaşamın “ temaşası ” ile hep yüz yüze geldim. Şuna inanıyorum ki hukuk ve gerçek

hukuk adamı yetiştirmiş bulunan ülkelerde sabah daha erken olmağa başlıyor. İnsanın her alanda güvenceye gereksinimi var. Adalet kavramı bizimle hep iç içe oluyor, yaşam boyu.. Bunu yitirdiğimizde ise, artık hiçbir sevgi yeşermiyor kafamızda, yüreğimizde. Hukuku adaletsiz duruma getirip uygulayan hiçbir ülkenin, ulusun sonu olmamıştır tarihte.. Çoğu yıkılıp gitmiş, ya da bambaşka rejimlere dönüşmüştür yönetim tarzları.

Türkiyemizde çağdaş Hukuk buna paralel adalet kavramı, kimi aksamalara, siyasilerin tasallutlarına karşın, Cumhuriyet döneminin insana huzur ve emniyet veren nimetlerinden biridir. Yanlışları, uygulamalardaki yetersizlikleri, sistemin bu nimetini, itiraf etmeliyim ki , zaman zaman gölgelemiştir ve gölgelemektedir.

Bir ülkede hukuk adamları ile medya mensupları inançlı, bilgili ve cesur olmadıkça, o topraklarda huzurlu bir yaşamın varlığı daima tehlikeye girer. Bizim yakın tarihimizde bunun çok çarpıcı örneklerine rastlayabilirsiniz. Yöneticiler, iktidar sahipleri önce “ hukuk ve adalet ”e sığınarak, basının rüzgarlarını da arkalarına alarak, bu iki yaşamsal kurumun kanatları altında belli makamlara geldikleri halde; başları ilk sıkıştığında yaptıkları ilk iş bu kuruluşları, kurumları sarsmak, yıpratmak olmuştur. Böylesi çağdışı anlayışın, halkı giderek daha uyanan ve çoğunluk haline gelmeğe başlayan, aydınlanma dönemine girmiş ülkeler için yavaş da olsa geçerliliğini yitirdiğine tanık olmak sevindiricidir.

Kitaplığımda hep şu iki kitabın olmasını istemişimdir:

1) Türkiye’ de Basın Rezaletleri (Belgeleriyle, haberleri ile, kişileri ile, köşe yazıları-makaleleri ile, fotoğrafları ile...Ve tabii gerçek bir objektiflikle)

2) Türkiye’ de Adli Hatalar (Bu da belgelerle, olaylarla, yargılamalarla, savunmalarla ve hatta fotoğraflarla)

Ne yazık ki ikisinden de yoksunum.. Emek isteyen, tarafsızlık isteyen, belki de hizmetten başka hiçbir getirisi olmayacak bir çalışmanın ürünleri.. Ama toplumumuz için, aydınımız için, medya mensubu için, hukuk camiası için, milletvekilleri için, hatta sade yurttaş için ne kadar gerekli iki yapıt gönlümde yatan.. Şimdi elimizde böylesi iki hazine olsaydı, kimbilir huzuruza nasıl donanımlı çıkardım.. İnanıyorum ki bir gün, bu işin gönüllüleri çıkararak kolları sıvayıp böyle bir hizmeti gerçekleştireceklerdir.

Anlattım.. Yakındım..

Ve bitirdim..

İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi için, bendeniz kulunuzdan “şöylesi bir yazı ” emreden Saygıdeğer Dekanım, Prof. Dr. Tafyun Akgüner Beyefendi’ye şükran borcumu iletmek isterim. Bu süre içinde akşamları hatırımı sorarken “ kaç sayfa oldu? ” diye soran yine İstanbul Kültür Üniversitesi Sanat - Tasarım Fakültesi Dekanı Sayın Prof. Dr. Nükhet Güz Hocama da beni ateşlediği için teşekkürü bir borç bilirim efendim.